

MAGYAR LAJKA

3 Lei

Taxa postală plătită
aprobării Dir. G.

Form
1934.

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók köre
MAGYAR LAJKA
HUNGARIA, VII., Erzsébet-körút 9-11.

BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 211 (1357) szám * Péntek, 1936 szeptember 18

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Főlkészülés a harcra Bilbao körül

A vörösek 40 ezer főnyi sereget gyűjtöttek a nemzeti csapatokkal való ellentállásra. — A nemzeti csapatok előhaladása Madrid teljes körülzárására vezet

San-Sebastianból jelentik: A nemzeti csapatok mind nagyobb seregrészekkel vonulnak föl Orío felé, ahol a Bilbao irányában menekült vörös csapatok az első ellenállási vonalat megszervezték. Az Orío-Bilbao vonalon állítólag 40 ezer főnyi seregszervezést tudott Ortega vöröspárti kormányzó megszervezni a Bilbao mögötti vörös csapattörlemékekből s az Ovideot ostromló madridi kormánymiliciából. Ez persze a nemzetiek birtokában levő Ovideonak, Asturia fővárosának a megkönnyebbülését jelenti.

Amint tegnap közöltük, a nemzetiek a tenger felől a santanderi és bilbaoi kikötők vidékein aknamezőkkel elzárták Bilbaot. Eddig a bayonnei francia kikötőből kapott állandó támogatást Bilbaóban és környékén a Népfrent vezetősége. Ezentúl ez a bayonnei támogatás lényegesen megnehezül. Hogy az eljárás még hatályosabb legyen, a nemzetiek birtokában levő „España” és „Amirale” nevű hadihajók is állandóan az elzárt tengervidéken tartózkodnak, s a bayonnei kikötőből jövő hajókat ellenőrzik.

Mola tábornok csapatai a Madrid fölélti északnyugati vidékekről újabb hegymagaslatok és községek elfoglalásával haladnak előre. Taktikai rendelkezésük az, hogy Franco tábornok délnyugatról jövő csapataival megkapják az érintkezést s nyugatról félkörben körülzárják Madridot.

A déli nemzeti csapatok déli szárnyának a feladata, hogy Toledoba és még azontúl is vonulva, a vörös csapatok ellenállását Madridtól keletre legyőzzék. Ezzel a déli akcióval egyidejűleg Burgos felől, északkeletről is erélyes nyo-

mással törnek a nemzetiek a Katalániából szervezett és legerősebb tömegű vörös hadseregre.

Igy vágják el Madridot a katalóniai támogatástól s így lesz teljes Madrid körülzárása. Mint tegnap is jelentettük, a nemzetiek 14 napra számítják ennek keresztülvitelét.

Akkor kezdődik el Madrid tulajdonképpeni ostroma kiéheztetéssel és a vízvezetékek elzárásával. Jelenleg a délnyugatról jövő nemzeti csapatok Jaque ezredes vezetésével 87 kilométernyire vannak Madridtól délre.

San-Sebastianban az élet rendje helyreállt. A nemzeti csapatok műszaki csapatai teljesen helyreállították a rádióállomást, melyet a menekülő vörösek lényegesen megrongáltak. A nemzeti csapatok a vörös utóvéd csapataiban 45 francia, 18 olasz és 50 német foglyot ejtettek.

Párizsból jelentik: A Havas-féle sajtóügynökség tudósítója Burgoshon tájékozódott a spanyol nemzeti csapatok hadi létszáma felől. Értesülése szerint 170 ezer embert foglalkoztatnak jelenleg Madrid körülzárásával s ötszáz-ezer főnyi rendes sorkatonaság van együttvéve a többi harcerekben. Franko tábornok Marokkóból további csapatszállításokat is végeztet.

Madridból jelentik: A hadügyminisztérium hivatalos bejelentésnek mutakozó statisztikát tett közzé arról, hogy eddig megnívült veszteséget okozott a polgárháború. Eszerint a háboru eddigi folyamán 50 ezer ember vesztette életét. (A kimutatás nem közli külön, hogy a vörösek és az anarchisták hány ezer fegyvertelen és védtelen embert és gyermeket öltek meg változtatott kintásokkal, lelövésével, levágással, megnyivással, vízbefojtással.) A sebesültek száma több százezer, az anyagi kárt még hozzávetőleg se lehet megállapítani.

Zavarodik a helyzet a madridi kormány és a külföldi diplomácia testület között

Saint Jean de Luzból jelentik: Ebben a határszéli francia furdóben tartózkodik már hetek óta a Madridban szervezett legtöbb külföldi követségnek a személynete. A diplomáciai testület azért költözött el, mert a madridi kormány se biztonságukról, se élelmézésükéről nem tudott kellőleg gondoskodni.

Most a Havas-ügynökség levelezője közli, hogy a madridi kormány rendkívüli követe, Alberico Castro az argentinai követség közvetítésével jegyzéket intézett a Saint Jean de Luzban időző diplomatatársasághoz. Közölte velük, hogy

a madridi kormány kéri őket: költözzenek vissza vagy Madridba, vagy Spanyolország más városába. Ahhoz ugyanis, hogy diplomáciai küldetésük elismervé legyen, szükséges az országban tartózkodniok s nem tartózkodhatnak az ország határain kívül.

A külföldi képviselők a madridi kormánynak erről a felhívásról értesítették kormányukat s tőlük utasítást kértek. Együttal szerdára maguk közötti értekezletet hívtak össze. A szerdai értekezletre azonban több állam képviselője nem jött el, illetve még nem tudott beszámolni arról, hogy kormánya milyen álláspontot fog-

lal el a madridi felhívással szemben. Az értekezlet megtartását tehát péntekre halasztották.

A diplomáciai testület a kérdést olyannak tartja, hogy amint a mostani madridi kormány diplomáciai elismerése kerül az egyes kormányoknál fontolóra. Igen sok kormány körében ugyanis az a felfogás, hogy a madridi kormánynak az ország háromötödresznvi területén nincs tényleges hatalma s hogy mostani összetétele még a népfrentos parlamenti többségnek se felel meg, hanem csak a marxista pártok képviselőinek tekinthető. Ennélfogva valószínűnek látnak, hogy az államok többsége egyelőre válasz nélkül fogja hagyni a madridi kormány kívánságát s inkább nem képviselheti magát Madridban.

Angol és portugál intézkedések a vörös ragály ellen

Gibraltárból jelentik: Az itteni angol hatóságok értesítést tettek közre, hogy a gibraltári angol területen tartózkodó idegen állampolgárok tartózkodási engedélyét nem fogják meghosszabbítani. Felszólítják tehát ezeket, hogy távozzanak vagy hazá, vagy olyan más területre, amely befogadja őket.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

A genfi napok

A Népszövetség Genfben most 18-ikától kezdve tartja meg az előírásos őszi közgyűlést, ezúttal a 93-ikat. A közgyűlés egyik igen lényeges külsősége, hogy azt a húsz millió frank költséggel épült új népszövetségi palotában fogják megtartani. A külső megújulás talán jelképezni akarja, hogy belülről is megújulás következik.

Ennek a megújulásnak a címét népszövetségi hivatalos nyelven a népszövetségi alapszöveg újraszervezésének mondják, melyre nézve Anglia lépett föl kezdeményezően. A kezdeményezés oka az volt, hogy az abesszíniai ügyben a Népszövetség megtorló intézkedései csődöt mondtak. Ennélfogva maga Anglia is úgy látta szükségesnek, hogy a genfi nemzetközi intézmény fennmaradása érdekében a szervezetet módosítani kell, s meg kell találni az olyan együttműködést, amely a Népszövetséget gyakorlati hatású tényezővé tudja tenni.

A Népszövetség tanácsának multkori ülése olyan irányban látta előkészítendőnek ezt az ügyet, hogy az összes tagállamokhoz felhívást intézett javaslattételre. Sokfelől érkezett is már erre a felhívásra válasz, melyet két nagy szempont szerint lehet csoportosítani.

Egyik az, hogy a Népszövetséget az államok közötti lappangó feszültségek előzetes tisztázásával kell új lábra állítani. Evégett a Népszövetség intézményét függetleníteni kell az eddigi szerződéses és egyezményes őrzésének a feladatától, s önálló békeintézménnyé kell tenni, mely az államok között új és egymás iránti bizalom nyugvó egyezményeket létesíten. Ezt az új alapon való szerveződést aztán közös gazdasági renddel, s a békebonfók elleni közös védekezési módokkal lehet ellátni.

A másik szempont is végeredményben az ilyen közös eljárások megszervezését akarja. Azonban nem úgy, hogy előbb az alapul szolgáló egyezményektől és a szerződésektől való függetleníst vigyék végbe, hanem ellenkezőleg: ezeknek az egyezményeknek és szerződéseknak a változatlan fenntartásával. A mai fennálló helyzetnek, az úgynevezett „státuskvó”-nak a fennmaradását kell éppen a Népszövetség útján intézményesen biztosítani. Evégett tehát nem az eddigi alapokon kell változtatni és módosítani, hanem a fölépítést, a Népszövetség biztosító eljárás módját kell magától működő hatályosságúvá tenni. Evégett szabaddá kell tenni az államok szomszédságain alapuló úgynevezett „körzeti egyezmények” létrejöttét, s nemzetközi katonai szervezésekkel is hatni kell arra, hogy a státuskvót a Népszövetség minden pillanatban megvédeni tudja. A magától működő (automatikus) megtorlási rendszer ennek az alapfogadlatnak egyik nagy követelménye.

A Népszövetség őszi közgyűlési munkája tehát az alkotmánykérdésnek e szempontok szerinti eldöntését kívánja megkezdni. Persze, igaziban csakugyan csak a megkezdés kezdetéről lehet szó, mert a két ellentétes irány összeegyeztetése sok nehéz feltételtől függ. A nemzetközi politikában előbb egész sor szembenállást kell tárgyalanná tenni. Ennélfogva a népszövetségi alkotmányújításban csak olyan elhatározást lehet most várni, hogy a beérkezett javaslatokat kiadják egy bizottságnak további jelentéstétel végett.

A nehéz előzetes kérdések közül egyik legfontosabb az, hogy Itáliát hogyan lehessen

megnyerni a Népszövetség munkáiban való cselekvő részvételre. A Népszövetség főtitkára ezért személyesen is elment Rómába tájékoztató célra. Ott az abessziniai kérdés végleges lezárását állították föltételül. Ezt úgy képzeli el Róma, hogy Abesszínia egykori állami életének a képviselői ne legyenek jelen többé a Népszövetségben, hanem Genfben ismerjék el, hogy Abesszínia az Olaszországi. A kíváncsiak meg alakszerűségeket is sok kényes külsőséget jelent. Az olasz küldöttség „Olaszország királya és Abesszínia császára” nevében fogja megjelenését bejelenteni. Ha így a Népszövetség igazoló bizottsága az olasz küldöttséget elfogadja, akkor ezzel egyúttal kizárja a régi Abesszínia küldöttségét. A régi Abesszínia népszövetségi tagságát azonban egy igazoló bizottság még meg nem szüntetheti, csak a közgyűlés egyhangú szavazása. Tehát az olasz küldöttség egyszerű igazoló kérdése is ilyen messzinyúló bonyodalmakat ígér.

A másik fontos előzetes kérdés, hogy Né-

metország hogyan legyen a Népszövetségbe visszahívható. Ennek az útja a locarnói egyezménynek, a nyugateurópai hatalmak határkérdésének az újjászervezése. Ebben a tekintetben az előkészítések eléggé előhaladtak azaz, hogy Németország meghívásával kívának tárgyalni a locarnói egyezmény helyreállításáról. Nagy eredmény ez, mert eleinte arról volt szó, hogy előbb a locarnói többi hatalmak tárgyaljanak, s Németországot csak a maguk megállapodása után vonják be a tárgyalásokba. Ez a hiúsági kérdés szerencsére kiküszöbölődött, s a Népszövetség most már legalább ennyit tudomásul vehet. Hogy aztán tovább mi legyen, abban a Népszövetség mostani közgyűlése szintén nem dönthet, hanem legfőbb jöreménységet és várakozását tudja kifejezni.

Egyébként a Népszövetség közgyűlése pénteken a tanácsulással kezdődik. A tulajdonképpeni közgyűlést hétfőn kezdik elnökválasztással, a főtitkári jelentéssel, s a népszövetségi tanács újjáalakításával.

Ki építi fel az aradi légikikötőt?

Arad. Saját tud. A város vezetősége már régebben tervbe vette, hogy új légi kikötőt építtesse, amely méreteiben alkalmas lesz nemzetközi repülőforgalom lebonyolítására is. Az épület felépítésére a közgazgatási törvény rendelkezései alapján árlejtést írtak ki, amelyen — mint legolcsóbb ajánlattevő a timisoarai Steiner József cég kapott megbízást a munkálatokra. Steiner ellen azonban később a városi vezetőség néhány tagja kifogást emelt, azon a címen, hogy annak idején, amidőn a timisoarai Capitol mozi össze-

Olvassátok és terjesszék

a Magyar Lapok-at!

omlott, az a vád merült fel ellene, hogy a mozi építése körül mulasztást követett el. Ezért a városvezetőség arra az álláspontra helyezkedett, hogy az árlejtés eredményét felterjeszti a belügyminiszteriumba azzal a javaslattal, hogy a munkálatok elvégzésével Marian Joan aradi építész bizza meg, aki ugyan 150 ezer leivel többet kér a repülő állomás felépítéséért, mint a legolcsóbb ajánlattevő Steiner cég, személy azonban megbízhatóbb, mint a timisoarai Steiner-féle építőcég beltagja.

A belügyminiszterium döntése ma érkezett meg Arad város vezetőségéhez s ebben a miniszterium magáévá tette a város javaslatát. Elrendelte, hogy a munkálatokat adják Marian Joan-nak, azonban azzal a kikötéssel, hogy csak ha hajlandó hasonló árban elvégezni az építkezést, mint a legolcsóbb ajánlattevő, Steiner József építész, a miniszterium döntéséről értesülve, irásbeli igazolvánnyal igazolta, hogy a timisoara Capitol mozi tetőzetének beomlásáért felelősség nem terheli, a vád alól teljes mértékben tisztázta magát, ugyanígy, hogy Timisoara város vezetősége azóta is több középület létesítéséve bizta meg.

Arad város vezetősége, ennek ellenére — miniszteri rendelet alapján — Marian Joan építésznek adta ki az építkezést, sőt 500 ezer leit már folyósított is számára, hogy a munkálatokat azonnal megkezdhesék.

A Steiner cég kijelentette, hogy perrel támadja meg Arad város vezetőségét, mert a közgazgatási törvény kimondja, hogy az árlejtések nélküli utólagos ajánlatok nem vehetők figyelembe Marian Joan ajánlata pedig, amelyben a miniszterium kikötéséhez alkalmazkodva, hajlandónal mutatkozik 150 ezer leivel az eredeti ajánlatánál olcsóbban elvégezni a munkát — utólagos ajánlatnak számít.

Építéskörökben nagy érdeklődéssel tekintenek a bíróság döntésére.

Bécsbe értekezletre gyűlnek össze a római egyezmény hatalmai

A kisantanthoz való közeledés feltételeiről tárgyalnak

Bécsből jelentik Schmidt Guido osztrák külügyi államtitkár szerdán repülőgépen Rómából hazatérte. Az újságróknak elmondta, hogy a római egyezmény továbbfejlesztése lehetőségéről tanácskoztak. A római egyezményben részes államok (Ausztria, Magyarország és Olaszország) nem kívánják „blokkpolitikát” folytatni, hanem a többi államokkal is keresik az együttműködést.

Rómából jelentik: Hivatalosan közlik, hogy a Schmidt, Mussolini és Ciano gróf között megbeszélések eredményéről értesítik Magyarországot. Ennek értelmében az olasz, magyar és osztrák kormányok külügyminiszterei legközelebből Bécsben értekezletre fognak összegyűlni.

Londonból jelentik: A magyar-olasz-osztrák külügyminiszterek bécsi tanácskozása hírével részletesen foglalkozik az angol sajtó. A Daily Telegraph (Eden lapja) szerint Rómában úgy tervezték, hogy ez a bécsi értekezlet adna feleletet a pozsonyi kisantant-értekezletre. A kis-

antant pozsonyi fegyverkezési kijelentései is a bécsi értekezleten részletes tárgyalás alá kerülnek. A Daily Herald (a munkáspárt lapja) szerint a bécsi értekezleten lehetséges, hogy szóba kerül az osztrák-német szövetség gondolata és a kisantanttal való gazdasági együttműködés.

Bécsből jelentik: Az osztrák sajtó is részletesen foglalkozik a római csoport bécsi értekezlete tervével. A lapok általános nézete az, hogy az értekezleten a Dunamedence államai közötti viszony rendezése lesz legfontosabb kérdés.

Gerely Jolán:

Hivatalos vagy robot

(A dolgozó leány)

Ára 110 lei és portó.

Kapható könyvosztályunkban

Éjféle délibáb

Írta: Dietl Fedor

A mélabús őszi napsugár alaposan elcsodálkozhatott, amikor azon a csöndes reggelen is beragyogott a külvárosi viskó homályos ablakán.

Odabenn leírhatatlan rendetlenség!

Kották, könyvek, irományok garmadával hevertek szanaszét a kis szobában. A nyitott almáriom rekeszei közül felismerhetetlen ruhadarabok kandikáltak elő üres palackok, bádög teáskanecso, ibrikek, edények festői szomszéd-ságából. A szoba közepén ócska kerek asztal. Fölötte hímáldozva táncolt a törött olajmécsekre kötözött bozontos róka farkok.

Vendég bibelődött odakünn már jóideje a csengővel, de a ház gazdájától akár szakállas ágyút is süthetnének volna el. — füle botját sem mozgatta volna rá. A vendég végül is a zárt kapun át a házvezetőnek kezdett kiáltozni:

— Hé, Schneiesieberné!... Mi az? Nincs itthon a mester?

— Mit tudom én — rikácsolta most egy fermetes asszonyosság és bizalmatlanul kémlelt ki a kapuablakon. — Kérdezze meg az úr öle magától...

A mester ezalatt odabenn guggolt az almáriom előtt és elkeveredetten kotorászott a rengeteg lim-lom között. A fodros selyem nyakkendőjét kereste már kora hajnal óta. A világ minden kincséért sem akadt volna rá sehol, pedig látnivaló, hogy fenekestől felforgatott min-

dent. Öszbecsavarodott lobogó üstökéről csak úgy dőlt a veríték. Háta hétrét görnyedt, amint négykézláb csúszkált ide s tova, hogy végigkutasson minden talpalattnyi helyet az ármányos nyakravaló után. És persze árva kukkot sem hallott a hangos vitatkozásból.

Végre nagyott csikordult a rozsdás kapukules. A vendég benyitott a vadszöllővel, kusza folyondárral roskadásig benőtt tenyérnyi udvarra. Onnan már csak egy lépés a szoba.

Óvatosan fárt fel az ajtót és mosolygva állt meg a küszöbön. Sárgaréz gombos biedermeier-frakkja hátsó zsebéből, bevált szokás szerint, jegyzéknaptárt halászott elő és kitépelt egy lapot. Azzal odalépett a sarokban örökdő rozszant pulpitushoz, megmártotta a tollat a kalamárisban és szarkaláb befűkkel ezt írta rá a papirosszeletre:

— Segíthetek?

Dühös kutatásból felriadva, az oroszlán-sörényes gazda morogva meredt a látogatójára, aki szó nélkül odanyujtotta a papírlapot. Erre már felvidült a mester barázdás ábrázata. Zihálva fűjt egyet.

— Grillparzer — no, éppen jókor! — szólalt meg azután rekedt torokhangon, mint aki már régen elszokott a beszélgetéstől.

Sóhajtva és szuszogva ugyan, de bámulatos virgoncsággal cihelődött fel ingóságainak romhalmaza közül. Széket hurcolt elő. Egyetlen viharos lendülettel söpörte le az asztalon heverő rengeteg irományt, sűrű kottafejjel tele-rott árkuspapírt és odatelepedett a vendége mellé.

Furcsa „beszélgetés” kezdődött.

A két régi barát — mint buksi nebulók a iskolapadban — az asztalra terített papír fölé görnyedt. Grillparzer császári tanácsos előbb gondosan kihegyezte a lúdtollat s aztán, akáik csak a kancellária magas hivatalában, gondosan fölírta rá az újabb kérdést:

— Mi újság?

A mester válaszolt. Dohogva panaszkolta el legújabb bosszúságát, az elvesztett nyakravalót Dörmögött, mormogott. A házvezetőnőt szidta mint a bokrot, — a rokonaira panaszkodott akik minden garast elszednének tőle...

Azután váratlanul pecsétes levelet teregetett a barátja elé. Aranysegélyes meghívó-levél volt. Rajta grófi címer. És finom, hajszálbatús virágfűzérhez hasonlatos írás:

„Kedves Mester jöjjön — ma estére várjuk!”

Grillparzer fejcsóválva nézegette a „zenes estebédre” szóló főúri meghívót, amelyet csak nagyon magasrangú, vagy városzerte ismert előkelőségnek kézbesített akkoriban a hét falut megjáró gyorsküldönc. Kérdőn pillantott a sörényes emberre. Amaz felhördült.

— Elmegegyek! — dünyögte. El én, a holdvilágos grófkisasszonyomhoz. Nyakkendő nélkül is, ha kell. Olyan ez a kislány, akár az „éjféle délibáb”...

Dél is elmúlt régen, amikor a — császári tanácsos csipkés selyemkendőjével a gallérja alatt — ünneplő gúnyában, egyedül vágott neki az országútnak a döblingi remete. A nap sugarai orszákrázó arannyal hintették be körülötte a határt. Messze, túl az erdő bársony-

(Tudósításunk folytatása az első oldalról)

A felhívás nagy izgalmat keltett azoknak a spanyol kommunistáknak a körében, akik jelenleg a gibraltári területen tartózkodnak. Nekik csak a Gibraltár mögötti spanyol földre lehetne visszamenniük, ami azonban teljesen a nemzeti csapatok kormányzata alatt áll. Tengeren se tudnak biztos utat találni, hogy a kataloniai és valenciai partokig eljussanak.

Lisszabonból jelentik: Szerdán a miniszterium rendkívüli államtanácsi ülést tartott, melyen az államfő előlépett. Elhatározták, hogy legszigorúbb intézkedésekkel lehetetlenné teszik a spanyol vörös ragály áttérjedését Portugália földjére. Azt is elhatározták, hogy nemzeti légiót állítanak föl nemzeti érzelmi önkéntesekből. Ennek a légióknak egyedüli feladata lesz, hogy a kommunizmus elleni küzdelmet megszervezze és ebben a küzdelemben állandóan helytálljon.

Az irországi önkéntesek

Londonból jelentik: Irország fővárosában, Dublinban O'Duffy tábornok a sajtóban közölte, hogy kétezer önkéntessel Spanyolországba megy, az ottani nemzeti csapatok támogatására. Fegyvert nem visznek magukkal s így az odautazásban nem fogják megsérteni a fegyverszállításra kiadott tilalmat.

Angol körökben mégis aggodalommal veszik ezt az irországi készülődést s arra gondolnak, hogy az ügyből nemzetközi bonyodalom is lehet. Köztudomású ugyanis, hogy az irországiak erős katolikus érzelmeik s a spanyol kereszténység ügye mellett harcot valóságos kereszties hadjáratát akarják kifejleszteni. Tehát a bejelentett 2000 önkéntesen túl még további tömeges jelentkezés várható s Irországból a keresztény világ további toborzása is megindulhat.

Titulescu állapota rosszabbra fordult

A vérátömlesztés után sem állott be javulás

Bucuresti. Saját tud. St. Moritzból érkező jelentések szerint az ott időző Titulescu állapota aggodalomra ad okot. A volt külügyminiszter rosszabb ideje maláriában szenved, de állapota tegnap rosszabbra fordult. Tegnapelőtt vérátömlesztést hajtottak rajta végre, de ez után sem állott be különösebb javulás. A király szerdán érdeklődött Titulescu állapotát iránt. Dinu Cezianu párizsi román követ ugyancsak szerdán St Moritzba érkezett Titulescu betegágyához.

nemaságán. bíborparipán már útnak eredtek az Esthajnal tündérek — észre sem vette, meg sem látta őket. Lélekbe pillantó szemmel egyetlentűndért látott csupán — Guiccardi Juliát, a szépséges grófnőt, aki a brühli-kastély marványerkélyén most — most legelőször az ő megérkezését várja egyedül.

Gyors léptekkel haladt, sietett, szinte repült. Kalapja széles karimáját a szemére húzta. Körgallérjának bő lebernyege mint deneverszárny suhogott mellette, amint lüktető iramban vándorolt egyre tovább nyájas szőlők szejelyén, vdám falvak mentén, patak partján, erdei ösvényen... Apró ablakok mögül kandi szempárok figyeltek utána, meg sem látta őket. Kóbor kutyák csaholtak körülötte, — vakkantást sem hallott. Utszéli árokból suhanc rivallt reá:

— Hahó — öreg —, tán a tegnapot kergeted? Mítsem tudott róla.

Am, amikor jókora kavicsot hajított utána a vakmerő siheder, mintha mégis megérezte volna a mögötte lappangó rosszindulatot. Megállt. Hátranézett. Sűrű szemöldöke alatt iszonyú láng lobbant fel. Ő maga meg mint valami földöntúli óriás dobbant elő az alkony békéjéből.

A csavargó fejvesztve menekült az eleven garabonciás elől, aki most kitörni készült süket magánya szörnyű börtönéből, hogy végre utólérje a magasságos égi fölzengő dalos boldogságot, amely ott vár reá — olyan bizonyosan — a messzi kastély gyertyafényes tükörcsarnokában.

Mély álmom... de...

a baktériumok nem alszanak. Éppen éjjel támadják meg a fogakat. Ne adjon alkalmat rá, hogy az ételmaradványokon elterjedjenek. Minden étkezés után, különösen lefekvés előtt mossa ki száját és kefélje meg alaposan fogait

NIVEA fogkrémmel

Tisztántartja és fehériti a fogakat, öde lehetet kölcsönöz. Kiváló jóhatású, igazi NIVEA készítmény.

24 Lei

Meg akarják változtatni a külkereskedelmi rendszert

Tatarescu hosszasan tárgyalta Costinescuval

Bucuresti. Saját tud. Tatarescu miniszterelnök szerdán órákon át tartó tárgyalásokat folytatott Costinescu volt ipar- és kereskedelmi miniszterrel, a külkereskedelmi rendszer problémájáról.

A jelenlegi rendszert ugyanis a kormány, annak ellenére, hogy Pop Valér ipar- és kereskedelmi miniszter néhány nappal ezelőtt másként nyilatkozott, gyökeresen meg akarja változtatni. Ugyanilyen értelemben Pop Valér ipar- és kereskedelmi miniszter is tárgyalásokat folytatott tegnap különböző gazdasági és pénzügyi fórumokkal, különösen a Banca Nationala kormányzójával.

A módosítások különösen az egyes országokban levő fel nem használt román importibilitások kérdésének megoldását és az importőröknek a középérték számítására vonatkozó kérése teljesítését célozzák.

Teljes politikai jogokat követel a nőknek is a román nők szövetsége

Bucuresti. Saját tud. A román nők szövetségének népes delegációja jelent meg tegnap Tatarescu miniszterelnök előtt és benyújtották a constanzai kongresszusokon elfogadott határozati javaslatukat. Az ebben foglalt kívánások között szerepel a politikai jogok teljességének megadása, különösen a nők méltó számban való beválasztása a községi és megyei tanácsokba, a nő érvényesülése a kenyérkereseti foglalkozások minden ágában, azonkívül különböző társadalmopolitikai, erkölcsi és gazdasági jellegű kívánalmak a nőemancipáció programjának megfelelően.

Uj könyv!
P. Trefán Leonárd:
Mosolygó tájak
A kiváló hitszónok és író művészi írásainak legújabb gyűjteménye. Ara 50 lei és 15 lei portó.
Kapható könyvosztályunknál.

Am az út hosszú volt! Egyre fáradtabban, ismeretlen tájon kóborolt már végig. Meg-megállt. Csodálkozva tekintgetett körül a szürkületbe hajló hepehupás lankán. Tán eltévedt volna?...
Csupott üstökéről hirtelen szélroham sodorta le a kopott kalapot. Nehéz csöppekben eredt az eső. Észre sem vette, — hiszen csak a láthatárig kell még eljutnia... Ott várja a kastély... és fönn, az erkélyen a mesebeli grófnő. — Ejféli Delibáb...
*
Öreg este lett, amikor váratlan ribillióra ebredtek a derék mödlingiek. Talpon volt a falu. Hogy is ne, hiszen futóbolondot fogtak a piactéren. Féleszű csavargót, aki mindenaron kastélynak nézte a községházát és erőnek erejével be is tolokodott volna, ha idejében le nem fűlelik.
Amikor faggatták, mi járatban lehet, — árva szót sem értett. Még ezer szerencse, hogy hűvösre tettek, mielőtt bajt kevert volna.
Az ám, csak hogy a dutyiban tört, zúzott, garázdálkodott a boldogtalan. Olyan lármát csapott, hogy csak úgy zengett bele az egész épület. Egyre valami delibábot emlegetett, amely elcsalta idáig és azt hajtogatta, hogy vendégségbe hívták. Mutogatott is valami nagy-pecsétes írást és fogadkozott, hogy ő volna a fenséges trónörökös úr házi muzsikusa.
— Micsoda? Trónörökös? Muzsikusz? No már enek fele se tréfa!
Maga a polgármester loholt, hogy utána-

nézzen a váratlan vendégnek. Am, amikor elébe vezették a fogda rakoncátlan lakóját, jeles Mödling község első polgárával tótágast állt a világ a nagy meglepetéstől. Még a szava is a torkán akadt.
— Ezer bocsánatot esedezem, Mester — da-dogta sápadtan. — Ilyen félreértés...
Azzal meg, hogy valahogyan jóvátegye a túlbuzgó zsandárok súlyos baklövését, nagy hirtelenében a városi batárt parancsolta elő.
Fáklyás fullajtárral, ünnepi cécóval, annak rendje-módja szerint a polgármester kísérté azután haza az eltévedt mestert. Egész úton ki nem fogyott a polgármester a bocsánatkérésből, amellyel engesztelni óhajította volna a kényszerű vendéket. Beszélhetett annak! Rá sem hederített. Különben sem hallott egyetlen betűt a nagy szóáradatból.
Más baj nem is történt! Csak éppen a tündérszép grófkisasszony, Guiccardi Júlia vára-kozott a mesterre hiába ezen a végtelenbe vésző őszi éjszakán.
*
Amikor — úgy hajnal felé — nyikorogva ismét elkarikázott a díszhintó a döblingi ház kapuja elől, odabenn még sokáig füstölgött a méces. Az ócska asztal mellett hosszasan elmerengve üldögélt a mester. Aztán föltápáskodott. A karesú lúdtollat majd hogy bele nem törde a papirosba, amint görcsös macskakaparrással körmölte oda a keskenyvonalas sorok fölé:
— „A távoli Kedveshez!” Irta: Ludwig van Beethoven...

Féljegyzet

Szívderítően kedves, de bizonyos tekintetben rendkívül jellemző újságírói baklövésre bukkan-tam a „Paris Soir” című másfélmillió példányszámban megjelenő, nagy francia estilap, legutóbb ideérkezett számában. (1936 IX. 10.—4825.) A lap második oldalán „Váratlan ítélet” címen ritkított kursív szedéssel apró, de magában véve is rendkívül érdekes cikkecskét közöl, ami számunkra annál is érdekesebb, mert az eset, amit ez a cikkecske féljegyzet — állítólag Debrecen-ben történt. Az a körülmény, hogy mi erről az esetről éppen a „Paris Soir”-ból értesülünk, kissé ugyan gyanussá teszi a történet valóságát, de a Paris Soir jólétesültségét, tájékozottságát és megbízhatóságát vajjon ki merésznélne kétségbevonni...? A jelen pillanatban különben sem fontos, hogy igaz-e ez a história, vagy sem; elégedjünk meg azzal, hogy a történet rendkívül érdekes és a mi számunkra még érdekesebbé teszi, az egy olyan újságírói baklövés, amely a francia kolléga meglepő tájékozatlanságáról árulkodik. Ime, tessék elolvasni a cikkecskét szöszszerinti, hűséges fordításban:

„A villamos elütött egy fellábú koldust és amputálni kellett a másik lábát is. Ez a baleset Belgiumban, Debrecen városában történt. A koldus beperelte a villamosmű igazgatóságát kártérítésért. A bíróság elutasította a keresetet és ítéletet a következőképpen indokolta: Tekintettel arra, hogy a baleset előtt koldulás volt a felperes főfoglalkozása, illetve kenyérkeresete, a bíróság úgy veli, hogy másik lábának elvesztése csak növeli, illetve megkönnyíti a kenyérkereseti lehetőségét... A humor sohasem fog kipusztulni!” —

teszi hozzá fölényesen, de elegáns stílussal a népszerű és világhíres francia lap munkatársa.

Hogy megtörtént-e valóban ez a különös, de mindenképpen humoros, vagy mondjuk inkább tragikomikus eset — az amint említettük, nem érdekel bennünket a jelen pillanatban. De francia kollégáinknak az a világraszóló geográfiai felfedezése, miszerint Debrecen — Belgiumban van, annál meglepőbb és érdekesebb és minden esetre kissé furcsa színben tünteti fel a nagy francia lap munkatársának — hogy finoman fejezzük ki magunkat — az ugynevezett általános tájékozatlanságát... Mert hangsúlyozzuk, hogy a legnagyobb francia esti lapról van szó és ezt a lapot a világ közvéleménye — páratlan tájékozatlanságáról, jólétesültségéről, megbízhatóságáról és pontos információiról szokta emlegetni. Így hát azt is illenék tudnia, hogy Debrecen — amely ha egyébről nem is, de a „pusztáról”, a „déliabáról”, a „csikósról”, meg a „karikásról” mégiscsak híres, sőt divatos is lett az utóbbi időben egy kicsit, s az európai „kuriozitásokat” hajszoló külföldi turisták és világjárók egyre nagyobb számmal keresik fel — Magyarországon találtaik... Sőt, amerikai filmvállalatok is készítették már felvételeket a Debrecen határában elterülő Hortobágyon s erről annakidején a világlapok s ha nem tévedünk, éppen a „Paris Soir” is beszámolt...

De nem akarunk elfogultaknak látszani, mert könnyen elfogultsággal vádolhatnak bennünket.

Jól van, egy francia világlapnak elvégre nem lehet kutyakötelessége, hogy tudjon Magyarországon a legnagyobb városairól... De ennek a baklövésnek két oldala van és ez az eset ket-tős tájékozatlanságról árulkodik.

Mert a francia kolléga nemcsak azt nem tudja, hogy Debrecen Magyarországon van, de azt sem tudja, hogy — nem Belgiumban van...! S ezért meg a jó belgák aprehenziója lehetne jogos, hogy kicsoda várost ültetett a „Paris Soir” Belgium területére, amit — mondjuk — ők hírből sem ismernek... Mert ha nem is lehet büntül felróni egy francia világlapnak, ha nem tudja azt, hogy Debrecen Magyarországon van, azt már mégiscsak illene tudnia, hogy Debrecen nem Belgiumban van. Elvégre — ha nem tévedünk akkorát földrajzilag, mint kitűnően tájékozott francia kollégánk — úgy tudjuk, hogy Belgium szomszédos Franciaországgal s ha a magyarországi dolgoknak nem is tulajdonít különösebb fontosságot, a belgiumi dolgok általában igen érdeklik a francia polgárt. S egy francia újságíróknak is illik ismernie a szomszédos állam városait, nem úgy, mint teszem föl, a magyar városokat...

De ugy látszik, abban az egyben mégis igaz van a francia kollégának, hogy: „a humor sohasem fog kipusztulni...”

Béltkv. Lószló.

Felépült a venetiai katolikus kulturház

A venetiai plébánia fennállásának kétszáz éves jubileumán, október 18-án tartják meg a kulturház ünnepélyes megnyitását

Körülbelül tíz évvel ezelőtt, amikor a katolikus öntudat világszerte ébredni kezdett, a venetiai katolikusok között is felmerült az égető kérdés, hogy az ifjuságnak otthon kell, ahol megfelelő lelki vezetés mellett szórakozhassanak és képezhessék magukat.

A hívek óhaját nagy megértéssel fogadta a városrész nemesszívű plébánosa Halász Gyula c. apát-kanonok is, aki a hiányon úgy segített, hogy a városrész híveit, különösen fiataljait egybetömörítette és (más megfelelő terem hiányában) a venetiai római katolikus fiu elemi iskolában hetenkint vallásos és kultur előadásokat rendezett. Az előadásokat hétről-hétre Várady Boldizsár ny. tanár tartotta, aki lebilincselő és értékes előadásaival úgy a fiatalságot, mint a városrész valamennyi számottevő hívét összpontosította. Egy-egy előadásán annyian jelentek meg, hogy még fele sem fért be az iskolába az érdeklődőknek.

Pénzgyűjtés a kulturházra

A városrész ifjuságának vezetését Halász Gyula apátplébános Wallner László igazgató-tanítóra bízta. A lelkes fiatal tanító nagy odaadással és ügybuzalommal fogott újabb munkájához. Tömörítette a városrész fiataljait, önképzőkört, dalárdát és műkedvelői együttest alakított.

Wallner László nagyszerű irányítása mellett olyan értékes eredményeket ért el az ifjuság, hogy a venetiai katolikusok körében mozgalom indult meg egy megfelelő kulturház felépítésére.

Halász Gyula c. apátplébános a plébánia kertjét ajánlotta fel a kulturház építéséhez.

Wallner László tanító a hívek körében gyűjtést rendezett az otthon céljaira, ami meglepő eredményt hozott. A városrész fiataljaiból műkedvelő gárdát hozott össze és nyolc éven keresztül szakadatlanul azon fáradozott, hogy a műkedvelők előadásának színvonalát emelje. „Az abba” és az „Öreg tekintetes” előadása, amit a Katolikus Körben zsufolt ház előtt adtak elő, olyan jól sikerült, hogy meg kellett ismételni. A bevétel nagyszerű eredménnyel lehetővé tette az új otthon felépítésének tervbevitelét.

A közbejött gazdasági akadályok miatt később a kulturház felépítése. Az összegyűjtött pénz fele a bankba veszett. De Wallner László fáradhatatlan munkássága révén, részint gyűjtésből, részint színműelőadások bevételéből újból összegyűjtött annyi, hogy a püspökség kiegészítő adományával együtt a múlt év májusában letették a kulturház alapkövét. A nagyterem még tavaly felépült. Az olvasó, játszó és oldali szobák az idén készültek el. Teljesen berendezve, rendeltetésének megfelelően készen áll a katolikus kulturház.

A kulturházban

A venetiai katolikus kulturház épülete a Calea Victoriei és a Bisericei-tér sarkán, a plébánia mellett van. Kívülről sima, korszerű, hosszukas épület. Az előcsarnokon belépve üveg-s, magas folyosóra jutunk, amely az utcai épületet övezeköti az udvarban levő hatalmas díszteremmel.

A folyosón jobbra haladva egy tágas, világos teremben van elhelyezve a könyvtár, itt van az olvasó is. Balra tíz méter széles és hét méter hosszú teremben a társalgó és itt van a ping-pong, biliárd, sakk, dominó szórakozás céljára.

A tágas, világos lépcsőházból nyílik az út a díszterembe. Az emelet magasságu terem az egész épület fénypontja. A terem hossza 18 méter, szélessége 10 méter. Ha a játszóterem össze-telhető ajtóit kinyitjuk, úgy a nagyterem hossza 25 méter lesz és előadások tartására alkalmas.

Azonban a díszterem nem csak nagy, de a maga egyszerű díszítésével kellemes, derült, alkalmas hangnemet kelt. A tetmet, üvegcsima fés-

nyes, világos parkett borítja. A falak festése a pápai színek: sárga és fehér váltakozása. A mennyezet és a színpad mellvédje fehér csontszín. Fehér gömbalaku mennyezeti villanylámpák és modern tükrök egészítik ki a terem finom iz-léssel összehangolt díszítését. Ki kell még emel-nünk, hogy a díszterem beszéd- és ének-akusztikája egyaránt kitűnő.

Az épület alapjal betonból, a falak betonod téglából, a mennyezetek vasbetonból vannak s így az egész épület tűzmentes anyagból készült.

A díszterem mögött tágas színpad, e mellett két mosdóval felszerelt kényelmes öltöző van.

Az egész épület a Katolikus Kör után a város legszebb kulturháza. A kulturházat Megyery Ferenc dr. hirnevés oradeai építész mérnök tervezte és építette. A kulturház, amint mondtuk, teljesen felszerelve, készen áll a megnyitásra. A város körüli telepek lakossága, amely a kulturházban önművelésének nagyszerű otthonára talál, nagy örömmel és lelkesedéssel folytatja a megkezdett munkát. Nemcsak ők, de az egész város magyarsága hálájával és a legnagyobb elismeréssel kell, hogy gondoljon Halász Gyula plébános, c. apátkanonokra, Wallner László igazgató-tanítóra és Várady Boldizsár tanárra, akik önfeláldozó munkájukkal megteremtették ezt a nélkülözhetetlen kulturépületet.

Bár az otthon teljesen kész van s már a dalárda is itt tartja próbáit, a plébános óhajára, az ünnepélyes megnyitást október 18-ára halasztották, amikor is a plébánia kétszázéves fennállását fogja ünnepelni.

VIDOSITS GYULA

Halálozás. Szabó Imre és neje Voszka Jolán nyolcéves kislánya Szabó Pötyike kedden délután elhunyt. Csütörtökön délután 4 órakor temették el a venetiai temetőben nagy részvét mellett. Gyászolják szülői, továbbá testvérei: István, Mária férj. Pinteáné, Zoltán, Gyula, Ilona, Margit, Erzsébet, továbbá Pinteá Alexandru sógora. Pinteá Viktorka unokócece. Özv. Szabó Ferencné és családja, Szabó Gyula és családja, özv. dr. Kósó Istvánné és családja, özv. Malonyai Béláné és családja, dr. Luckhaub Gyulané és családja, özv. Sebestyén Gyulané és családja, Voszka Ferenc és családja, dr. Voszka István és családja, Pálffy Rezsóné és férje, özv. Hannó Béláné, nagynénjei, nagybátyjai és számos rokonság.

Bozontan József 23 éves korában meghalt. Temetése ma, szeptember 18-án délután 6 órakor volt. (Caritas.)

Az Oradeai Iparosok Hitelszövetkezete Tömörítési Egyesülete értesíti „A” csoportjának tagjait, hogy Ertsey Lajos és özv. Kakoczy Istvánné tagunk meghalt (446, 447-ik halott) a „B” csoportból pedig Orosz József és özv. Gyarmati Péterné tagunk meghalt (200., 201-ik halott). Ezért az esedékessé vált 10, illetve 11 lei minden egyes tag által befizetendő az egyesület pénztárába, vagy a pénzbeszedőknek. Az elnökség.

Külföldi, igen szép szentképek

nagy választékban kaphatók könyvosztályunknál:

- 1. Fekete matt nyomással** (Kis Szt. Teréz, Jézus Szíve, Don Bosco) 100 drb. **150 Lei**
- 2. Több színnyomatu Spötl és Renthaler képek** legfinomabb chromo papíron 100 drb. **150 „**
- 3. Gyönyörű színes vászonképek** (Mária a gyermek Jézussal) 100 drb. **200 „**
- 4. Legfinomabb színes vászonképek aranymezéssel** 100 drb. **350 „**

A francia kereskedelemügyi miniszter berlini tárgyalásai

Francia — német megemlékezési egyezményről is beszéltek. — Schacht ismét Párizsba látogat

Párizsból jelentik: A *Figaro* berlini levelezőjének jó forrásból eredő értesítése alapján *Bastide*, francia kereskedelemügyi miniszter berlini tartózkodása alkalmával Hitler kancellárral is tárgyalt. Hitler fegyverkezési korlátozásról szóló egyezményt ajánlott fel Franciaországnak, viszont a francia-szovjet egyezmény felbontását kívánta. Ez esetben Németország gazdasági és gyarmati egyezményt is kötne Franciaországgal.

Berlinből jelentik: Dr. Schacht német birodalmi miniszter kedden este vacsorát adott a Berlinben tartózkodó *Bastide* francia kereskedelemügyi miniszter tiszteletére. A vacsora után a két miniszter hosszasan beszélgetett egymással. Mindkét részről megnyilvánult az az óhaj, hogy az ősz folyamán tárgyalások induljanak meg a német-francia kereskedelemügyi szerződés létrehozására. *Bastide* szerda reggel már vissza is érkezett Párizsba.

Párizsból jelentik: *Bastide* kereskedelemügyi miniszter németországi utjáról visszatérve, a francia fővárosban kijelentette, hogy Berlinben politikai tárgyalásokat nem folytatott. Csupán gazdasági és pénzügyi kérdésekről tárgyalt Schacht dr.-ral, a német gazdasági miniszterrel. Hír szerint Schacht dr. a közeljövőben ismét Párizsba utazik, hogy a néhány héttel ezelőtt kezdett tárgyalásait tovább folytassa.

Két listát terjesztettek be a németek a timis-torontali közigazgatási választásokhoz. Timisoara. Saját tud. A megyei választásokhoz nyolc listát terjesztettek be a törvényszékhez. Az első számot a georgisták listája viseli, listavezető *Coste Gyula* dr. volt prefektus. A nemzeti-parasztpárti lista listavezetője *Bocu Saver* volt miniszter. — ezen a listán szerepelnek, mint jelentették a Magyar Párt jelöltjei is, miután a párt választási paktumot kötött a Nemzeti Parasztpárttal. Harmadik lista a keresztény nemzeti fronté *Bogdan Antal* dr. volt prefektussal, negyedik a Junian-párté *Petrovici Cornél* dr. volt járásbíróval, következik a vaidisták listája *Baran Coriolan* dr. volt prefektussal s a liberálisoké *Ramneantiu Patrichie* volt szenátorral. Az utolsó két listát a németek terjesztették be. Külön listát adott a német néppárt *Hungár Kristóffal* és a német „Volksgemeinschaft” *Riesz József* dr.-ral az élén.

Az európai nemzetiségek évi összejövele Genfben

Szerdán megkezdődött az ülésezés, mely csütörtökön is fog tartani. — A csehszlovákiai, jugoszláviai és romániai népkisebbség képviselői is jelen vannak

Genfből jelentik: Amint már korábban közöltük, szerdán kezdődött meg az európai nemzetiségek tizenkettedik nemzetközi összejövele, amelynek tárgysorozatán nagyjelentőségű kérdések kerülnek megtárgyalásra. Az idei nagygyűlés nehéz körülmények között ült össze. Az egyes országokból összegyűlt küldöttek tagjai mind arról számolhatnak be, hogy a kisebbségi helyzet az utolsó esztendőben súlyosbodott. A nagygyűlés hangulatát befolyásolta az a tény is, hogy a legutóbbi összejövetel óta meghalt *Amende* főtitkár, aki tizenkét évvel ezelőtt szervezte meg a világ nemzetkisebbségeinek ezt a fórumát.

A magyar kisebbségi népcsoportok képviselőiben Csehszlovákiából *Szűllő Géza* pártelnök, Romániából *Jakabffy Elemér*, a Magyar Párt alelnöke és *Balogh Arthur*, volt egyetemi tanár szenátor, Jugoszláviából pedig *Deák Leó* és *Strelitzky Dénes* volt képviselő jelentek meg.

A kongresszust *Vilfan* elnök, volt olaszországi szlovén képviselő nyitotta meg. *Szűllő*

A spanyol nemzeti csapatok Toledo alá érkeztek

Szétszórták az ellenálló vörös csapatokat

A locorunai rádióállomás jelenti: A nemzeti csapatok repülőgépei a Toledót és az Alcazart ostromló vörös tüzérősséget bombázzák. Ciudad-real és Alcazar—San-Juan városok felett a nemzeti csapatok 3 kormányrepülőcél lelőttek, azonnal felrobbantottak egy benzintartályt, amelyben 5 millió hektoliter benzín volt.

Párizsból jelentik: A *Journal* lisszaboni jelentése szerint a nemzeti hadsereg megérkezett Toledo alá. A város közelében megütözték a kormánycsapatokkal szaz útközben a vörösek több, mint 1000 halottat és számos sebesültet hagytak hátra.

Hendarból jelentik: Csak most tudótak ki a carabancheli katonai kórházban meggyilkolt Ulla vezérkari tábornok és Choa tábornok kivégzésének részletei. Kommunisták és anarchisták behatoltak a kórházba, rárohantak a sebesülten fekvő Ulla tábornokra, levágták a fejét, majd testét egy kocsihoz kötötték és végighurcolták Madrid utcáin.

A kórházban maradt anarchisták azután Choa tábornok ellen fordultak. A műtőasztalra kötötték, levágták fülét, kiszúrták mindkét szemét s csak válogatott kínzások után adták meg neki a kegyelemdőfést.

A franciaországi sztrájkmozgalmakban békés fordulat kilátásai mutatkoznak

Három miniszter közvetít a munkaadók és munkások között

Párizsból jelentik: A Lilleben és környékén elhatalmasodott sztrájkvári sztrájk, valamint a Párizs környékén mind nagyobb arányú női fémipari munkásmozgalmak mind nagyobb aggodalmakat kelt a közönség körében. Azonban nemcsak a polgári lakosság vált nyugtalanná, hanem a munkásság jórésze is, amely nem akar az „Általános Munkaszövetség” (*Confédération Générale der Travail*, rövidítve: CGT) politikai hatalmi erőpróbájának eszköze lenni. A CGT-ben ugyan többségben vannak a vörös (szocialista és kommunista) szakszervezetek, de a keresztény szakszervezetek és más munkásalakulatok is tekintélyes kisebbséget alkotnak az általános munkásszövetségben. Azonkívül a szövetségeken kívüli, ugynevezett „szabad” szakszervezetek is vannak, melyek a hatalmi szempontból való mondvaesimált sztrájkokat nem akarják.

A sztrájkellenes munkások közül legutóbb is kétezeröttszáz az egyik párizsi nagy vegyi üzemben a munka folytatása mellett kitartottak. Az üzem emiatt kommunista tömegek támadták meg, de a dolgozni akarók czekekkel szemben is kitartottak, sőt elűzték a munkaszavatókat. Akkor a helyszínére kiküldött karhatalom mégis

a dolgozókat vette körül. Ezek azonban utat törtek, behatoltak a kerületi polgármesteri hivatalba és csak akkor vonultak ki, mikor biztosították őket, hogy délután a munkát tovább folytathatják.

A CGT szocialista szakszervezetei részéről is több kifogás van a kommunisták által dik-tált hatalmi sztrájkok ellen.

Ilyen körülmények folytán Salengro belügyminiszter se látta beválthatónak azt a két nap előtti fenyegetését, hogy a kormány a munkaadók ellenére kényszerítő rendszabályokat léptet életbe. Blum miniszterelnök is fölhagyott az amiat való sértődöttségével, hogy Lilleben a munkaadók nem fogadták el az ő közvetítését. Különben közbelépett *Chauteemps* állam-miniszter is, aki a polgári radikális párt jobbszárnyát képviseli a francia Néppárt kormányában. Az ő közbelépésére

Párizsban új tárgyalásokat kezdtek a munkaadók szövetsége és a munkások szövetsége között. Az utóbbiak a legújabb törvények alapján a negyvenórás munkahét és a tizenkétszázalékos béremelést követelik, de azonnal. A munkaadók kijelentették, hogy mindenképpen hajlandók tárgyalni, de csak akkor, ha előbb a munkások az üzemek megszállásával fölhagynak.

Szerda este a két fél között lényeges közlelés történt s kilátás van rá, hogy az üzemek megszállásának az abban hagyásával létrejön a béke. Erre az olyan lapok is biztatják a munkásokat, mint a radikális párt *Le Quotidien*. A jobboldali színezetű *L'Ordre* pedig egyenesen ilyeneket ír: „Ne titkoljuk, hogy az általános sztrájk a mai körülmények között, mikor három hónap óta ide-oda ingó társadalmi és gazdasági állapotban vagyunk, s mikor egyetlen intére a Rajnán kétmillió német hatolhat át, — ilyen körülmények között az általános sztrájk egyértelmű a forradalommal, a rántkötő bevonulással, a véggel. Van csak egyetlen francia is a szélső balról a szélső jobbig, aki ezt akarná?”

Just Béla:

A modern francia katolikus irodalom története

A modern francia katolikus irodalom egyike a legtöbb embert érintő kérdéseknek. Uttóró jelentőségű ismertetése Justh Béla könyve: olyan közel hozza a kor egyik legnagyobb szellemi jelenségét, hogy a magyar olvasó tökéletes beleléssel olvassa lapjait. Íróknak, olvasóknak egyaránt fontos és szükséges munka.

Ara 75 lei és 15 lei portó

Kapható: könyvostályunknál.

Legrégibb magyar zeneiskolánk

Irta: dr Gergely Pál

Clujon alapították lelkes polgárok és főarok 1818-ban a legelső magyar zeneiskolát. Megelőzték a jóval későbbi pesti és vidéki zenedéket. Általában a magyarországi mánások csak a pozsonyi, budai, sőt bécsi német színházakra áldoztak, pl. Pálffy József gróf egyetlen opera színházára 60.000 forintot. Az Eszterházy hercegek sem fordítottak gondot a magyar zenészekre, gondoljunk csak a nagylehetségű Lavotta Jánosra, aki minden segítség nélkül bolyongta végig Európát. Tulajdonképpen a XVIII-iki századig, a török elleni küzdelem, majd a német elleni harc lehetetlenné tette dalművészetünk operánk kifejlődését. Hiszen a műzenének jólét, vagyonsodás, pihent lelkek kedvezhettek csupán. Ezért az opera születési helye a gazdag barokk pompájú olasz föld, közvetlenül Florenz. Rafael Michel-Angelo, Tizian és Benevenuto Cellini ragyogó földje, a Mediceik udvarával. A világ első operája, a Daphne Peritől, itt került színre 1594-ben. Csak 100 év múlva mutatott be Felvinczy György először magyar szöveggel valami ismeretlen dalművet, de ez még messzi van az operától. Ujabb 100 év múlva mutatja be az első magyar szintársulat, 1793-ban: „Pikkó herceg” című, egész estét betöltő dalművet, németből fordítva. Az opera legfőbb kelléke a nagy zenekar, csak egyes főuraknál, főpapoknál volt meg. Nálunk pl. Pálffy, Grassalkovich és Eszterházy udvarában, vagy br. Patachich oradeai püspök

székesegyházában. Helyi érdekessége miatt is kiemeljük, hogy nem kisebb karmesterei voltak egykori püspökünknek, mint Haydn Mihály és Dittersdorfi Ditters. Erdődi gróf Pozsonyban 18 tagu zenekarával 1785—90 között 25 teljes operát adatott elő. A vidéki vándorszínészek persze nem is gondolhattak dalművekre; annál dicsőrebb, hogy éppen országárszánk fővárosában „magyar színjárdó” társaság elő tudja adni a Szevillai borbély-t, a Bűvös vadász-t, sőt Juan-t is. Ezeket Pesten is bemutattja, sok működvelő clujji polgárral kiegészített vándortársulatuk, 1810-es években.

Ardeal fővárosának, Clujnak a mai értelemben vett polgáriarsodása csak a múlt század elején kezdődik. Az iparos- és kereskedőosztály ekkor erősödik meg, de már kulturára szomjazik, követeli állandó magyar színház építését, ami csak a nagy Wesselényi Miklós báró által kezdeményezett mozgalom népszerűsödését bizonyítja. Végre a színház 1813-ban kerül tető alá öt magyar mánás ajándékozta telken. Ez az első magyar közsínház, amivel Pestet is megelőzte 16 évvel. Híres vándorszínészeink, köztük több jóhangu énekes is nagyszámban voltak s Lavotta az egykori hírlapok szerint „elbájoló hegedűs” és zeneszerző havi 50 forintért állandó karmester is vala. Bohém-szeink, horozsai történetéből kiemeljük, hogy egy féltett Stradivári-hegedűjét törte össze Lavotta az igazgatója, Kócsi Patkó János fején.

Az első mecénások s az első tanulók

Azok a lelkes magyarok, akik színészetünk ügyét felkarolták: Ruzitska, Hollaky, kormányzói titoknok és Czircziri György, vetettek föl éppen az állandó operai tervek végett a zeneiskola tervét is. Végre 1818 nyarán sikerült Kovács plébános közreműködésével az első magyar „zeneoskolát” megalapítani, melynek fenntartására Musikai Egyesületet is létesítettek. Megható igyekezettel első jegyzőkönyvükben magyar szót keresgélnek a muzsikára és pedig hang-déssolánsnak nevezik. 1819 nyarán az első beszámoló közgyűlésen leszögezi Kovács plébános kezdőknél a csoportos, majd fokozatosan elkülönítő egyéni művész képzés elvét, s — úgy mond — „nincs kifogásunk, ha 2—3 tanulmány után valamely énekesnek kedve leend a nemzeti magyar játszó-társasághoz állani.” Egyszerre 80 tanuló jelentkezett. Az első tanárok Grósz Péter, Gingelle Boldizsár voltak vonós-hangszerekre és énekre, majd a tanév folyamán Tirtzka János fuvós hangszerre. Kiemeljük, hogy iskolahelyiséget, 3 tantermet a

még Mátyás király által építtetett plébánia épületében kaptak a főtéren. Az első hangszereket (2 hegedű, gordonka és klarinét) mánás-családok ajándékozták. Csak a lehetősebb tanulók fizettek havonta 1—1 forintot. Az egykori számadásokat nézegetve, Cluj feltörekvő iparos és kereskedő-családoknak egész névsora tanúsítja, hogy mily lelkes növendékeket adtak a város polgárai. Ev végére 70 leány és 72 férfi énekes-kolász járt első zeneiskolánkba, hangszereket összesen 47-en tanultak. A tanszabályzat, melyet Kovács plébános és az örmény származású postamester, Bogdánffy Gábor eszkalált össze, azt is kiköti, hogy „a chorus próba-tételeire minden leányzóknak a maga anyjával, vagy gondoskodójával szabad megjelenie.” Növendékeket csak 9—15 év között vesznek föl a hangszerekre, mert később az ujjak nehezek lévén, előmenetelt nem remélhet senki sem.

Az iskolát pártfogó egyesület az első tanévben 74 ajándékozótól befolyt közel 1400 forintot és pár száz forintnyi tandíjat kezel, de még arra is gondja van Kovács plébánosnak, „hogy az iskola pénze öt forint procentum mellett kiadandó kamatra megfelelő hypotheca mellett s ezekről a Nemes Bizottmány havonként fog majd számot adni.” Későbbi jegyzőkönyvek azt tanúsítják, hogy elég szép kamatjövendelmük is volt.

„A muzsika tündéri ereje”

Ugyancsak Kovács tisztelendő uram megállapítása a jelentésben a következő: „A muzsika a komor szíveket is felébresztő erővel bírván, még az a tündéri ereje vagyon, hogy az ő tisztelőit, akárminő nemzet, karakter, nem, vagy vallásbeli különbség legyen közöttük, mintegy akarattuk ellenére is egymáshoz édesíti,” — ami manapság éppen kívánatos, hiszen az Irás szerint most „ember embernek farkasa.” Azt is boldogan mondja a jelentés, hogy a zene nemcsak a tanulónak és szüleinek, kedves polgártársainknak nyújt örömet és dicsőséget, de általában „az nemes Kolosvár város lakosainak is, mert amit theatrumokban eddig csak irigylve bámult az idegeneken, azt nemsokára gyönyörűséggel látandja tulajdon nemzetében.”

A Bel-Monostor-uton akkortájt épült nagy

táncteremben, Redoutban a tanév végén tartott beszámoló közgyűlésen állva hallgatják gróf Bánffy György kormányzó leiratát, amely szerint „hazafi kötelessége elfogadni az intézet pártfogását.” Ekkor nyernek tulajdonképp hivatalos elismerést. Az elnök Hollaki kormányzói titoknok pedig kijelenti a növendékek és szülők nagy gyülekezete előtt, hogy „erősödven a fundus (vagyis alap), immár külön klavir-oktatás is lehetséges, ha szereznek egyet.” De nem ment a dolog és csak 15 év múlva jut zongorához a zenekonservatorium. Már tervezik, hogy országos gyűléssel erősödnék meg és a tehetséges szegény növendékeket ingyen kiképezhetik. A megyékhez fordulnak segélyért, sőt még a hercegprimáshoz is, kiemelve az egyházi zene kultuszát. A nagy közönséghez emigy szólnak kiáltványaik: „Ami más nemzetnél legszebb virágzásba hozza a nyelvet, a poézist isteni erővel lelkesíti s a theatrumokban majdnem tudákat teremt, azt mi tsak idegekben bámuljuk és honunkban fel nem találván, szép nyelvünk valóságos kárára egy eredeti operát sem mutathatunk fel.” Ezért kérnek pénzt az iskolára, mely „hazafiakból fogja előállítani (ígérik szó szerint) a musikai mestereket s nemzeti játék színecinken még eddig fel nem található mindkét nembeli énekeseket.” Ne feledjük, hogy a pesti, budai zenedék később létesültek! A soproni, pozsonyi zeneiskola német volt.

Megható az a gondosság, amivel az alapítók a magyar nyelv művelésével is törődtek a zenei oktatáson felül. További tervük szerint, mint az nemsokára bevált, igyekezni fognak arra, hogy „a nevendékek előadásban (declamatio), jó izléshez szabott mesterséges mozgásban (mimica), táncban és különféle nyelvekben is gyakoroltassanak”, — vagyis itt találjuk a színi iskolai képzés csiráját. Ez náluk nemesak a színjátszás általános oktatása végett vált be, hanem mintegy az operai tanszak bevezetésére is vezetett mingyárt a harmincas évek elején, ami aztán — szinte mondhatnók: közismerten, — a kitűnő Farkas Ödön igazgatása idején érte el fényponját s ajándékozott a magyar operának halhatatlan nagyságokat. Így lett Cluj legelső színésznvelő városunkká!

A harmincas évektől — párizsi mintára — conservatoriumnak nevezi iskolánkat, de ez mit sem változtat a jó magyar szellemem, ami elejétől fogva meghonosodott benne. Voltak világhírű vendégei, olyan nagyságok játszottak az egykori Király-utcai gróf Bánffy-palotában rendezett conservatorium termében, mint Liszt Ferenc, vagy Joachim mester s Hubay Jenő. Egykori tanítványok közt nem kisebbekkel találkozunk, mint Sándor Erzsébet, Székelyhydy Ferenc, ma is operai büszkeségeink nevével, akiket a clujji zenekonservatorium adott a művészetnek.

Hogyan kerüljük el a korai öregedést?

E cím alatt most már második kiadásban egy könyv jelent meg, amely a legmodernebb témával, a természetes megfiatalodással foglalkozik. A könyv szerzője dr Káldor Miklós főorvos, a Sista sanatorium főorvosa, aki e fontos kis művében, a nagyközönséghez szóló munkájában arról beszél, miként lehet teljes erőben és egészségben magas kort elérni. Érdeks stílusban mondja el a szerző, hogyan dolgozzunk, pihenjünk, étkezzünk és aludjunk. Az étkezés módja igen fontos tényező és megmutatja az utat vissza a természethez. Az egészség a normális állapot, a betegség természetellenes. Normálisan éjünk tehát, ami nem is olyan nehéz dolog, mint sok ember gondolja. Emberek, akik normális életet folytatnak 100—120 évig is élhetnek. Nincs többé titka a magas kor elérésének. A modern tudomány egyszerű módon lebbenti fel e titkok fátyolát, megmutatja, miként érhetjük el a magas kort anélkül, hogy öregnek éreznük magunkat. E könyv életbevágóan fontos mindenki számára. A könyv érdekes és könnyű stílusban íródott és olvasóinknak a legmelegebben ajánljuk.

Ára 110 lei és portó.

Beszerezhető: Kiadóhivatalunkban.

Sebők Imre dr

Öt világrészen keresztül

utirajz

Erdősi Károly előszavával.

Ára 140 lei és portó.

Öt világrész csodái, káprázatos szépségei, liktető élete domborodik az olvasó elé ebben a könyvben. Az ifjuság számára írta Sebők Imre, a nyitott szemű, tudni vágyó ifjuság számára, amely mesteri vezető segítségével ismeri meg a világot ezen a könyvön keresztül. — Felhívteknek is értékes szórakoztató olvasmány. Eredeti helyszíni fényképfelvételek gazdagon illusztrálják a kötetet, amely a Szent István társulat kiadásában már a harmadik kiadást érte meg.

Kapható: Könyvosztályunkban

HIREK

Oradea, Strada Regele Carol II. 8.
ELŐFIZETÉS ÁRAK: Belföldi: Egész évre 200, fél évre 100, negyedévre 250, egy hónap 70. Külföld: Egész évre 300, fél évre 150, negyedévre 350, egy hónap 100. Vasárnap és ünnepek 20 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felölősszerkesztő: PERÉDI GYÖRGY
Cluj szerkesztő: dr. Sulyok István
 Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örvényelünk meg és nem adjuk vissza. Csak a választásdíjokat magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Délnyugat felől felhősödés, nyugaton eső is lehetséges, a hőmérséklet nem emelkedik.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20 háromnegyed, London 15.55, Newyork 307.00, Brüsszel 51.85, Milánó 24.15, Amszterdam 208.37 fél, Berlin 123.42 fél, Bécs — schilling 56.70, Prága 12.69, Varsó 57.80, Belgrád 700.

Albán követség lesz Bucurestiben. Bucurestiből jelenti tudósítónk: Az albán kormány elhatározta, hogy Bucurestiben követséget állít fel. A követség létesítése közelebről megtörténik.

Egyházi kinevezések a Banatban. Timișoara. Saját tud. Pacha Ágoston dr. megyéspüspök több kinevezést eszközölt a papság körében. Az október 1-én megüresedő detai plébániára Lichtenberg Rezső eddigi variasi plébánost nevezte ki. Helyébe Variasra Eisele József került, aki eddig a német ifjúsági szövetség vezetője volt. Az üresedésben lévő mailati plébániára a püspök Székely Ferenc eddigi dejani plébánost nevezte ki, Dejanra plébánosnak Csik Antal jimboleai káplán került. Janisch Dezső mailati adminisztrátor Caranebesre kapott kápláni beosztást. Az ujmisékek közül a püspök Tóth Istvánt Sacalazra, Schuller Antal drt pedig Jimboleára diszponálta, káplánnak. A püspök a nyugállományba vonuló érdemes plébánosokat kitüntetni kívánta: működésük elismeréseképpen. Így Neff Ferenc jimboleai apátplébánost és Volk Mihály periami plébánost, c. kanonokot, akik október 1-ével nyugdíjba mennek. szentszéki tanácsokká nevezte ki.

Az arabok felrobbantották Jeruzsálem vízművét. Jeruzsálemből jelentik: A palesztinai angol kormányzó betiltotta az arabok központi bizottságának csütörtökre tervezett ülését. Arab bandák felrobbantották Jeruzsálem vízművét. A lakosság körében nagy izgalom uralkodik, mivel a vízművek ujjáépítése hosszú időt vesz igénybe.

Nem fogadták el a beiratási nyilatkozatokat. Carei. Saját tud. A római katolikus felekezeti elemi iskolákba beiratkozott tanulók szüleinek kellemetlen meglepetésben voltak részük a beiratások alkalmával: Az állami elemi iskola igazgatója ugyanis 212 tanulónak a magyar nemzetiségét és magyar anyanyelvét igazoló törvényes szülői nyilatkozatát nem fogadta el azzal az indoklással, hogy a tanulók neve német eredetűket igazolják. Összesen beiratkoztak 294-en az iskolába. Nem fogadták el a 212 tanuló nyilatkozatát és 46 ovodás közül 26 nyilatkozatát. Az iskola fenntartó egyházközség vezetősége, a szülők panaszaival, haladéktalanul jelentést tett a miniszteriumba, kifejtve, hogy a beiratkozásoknál úgy a szülők, mint a hitvallásos iskolák igazgatója olyan eljárást követtek, amely lekiismeretük és legjobb meggyőződésük szerint mindenben megfelel a törvénynek, tehát az iskola fenntartó egyházközség vezetői a legteljesebb jóhiszeműséggel jártak el. A szülők felkértek az egyházi főtörzsszervezeteket, hogy beiratási panaszok miatt felségfolyamodványt küldjenek öfelségének is.

Negyvenezer pengő értékű ékszer raboltak egy budapesti lakásból. Budapestről jelentik: Kedd este nagyarányú ékszerablás történt Budapesten. Ismeretlen egyének mintegy negyvenezer pengő értékű ékszer raboltak el özvegy Delmár Tivadarné, az ismert gépkocsiversenyző édesanyjának Olasz-fasorbeli lakásáról. Az özvegy urinő külföldön tartózkodik. Az ékszerek eltűnését a házfelügyelő vette észre. A nyomozás természetesen teljes erővel megindult.

Szombaton indul Genfbe az abesszin küldöttség. Londonból jelentik: Az abesszin követség közleményt adott ki, amely szerint szombaton küldöttség indul Genfbe, hogy Abessziniát a Népszövetség előtt képviselje. A küldöttséget Martin londoni abesszin követ vezeli, tagjai Lorenzo Talezaz, az addiszabebai törvényszék elnöke és Gaston Jeze. A megbízottak a császári kormányt képviselik, amelynek ideiglenes székhelye Gore. Imru rasz és Bitowed Wolde Sadid ennek a kormánynak vezetői különben állandó kapcsolatot tartanak fenn a Londonban tartózkodó négyessel.

FELTALÁLTÁK A PESTIS SZÉRUMÁT. Bombayból jelentik: Az itteni Haffkin Intézet igazgatója 60 éves kutatómunka után felfedezte a pestis első szérumát. Az új szérum nemcsak megelőzi, hanem a már fellépett betegséget is meggyógyítja. Az indiai újságok nagy jelentőséget tulajdonítanak az orvostudomány e szenzációs vívmányának annál is inkább, mert India a pestis egyik főfészke volt és évenként több száz ezer áldozatot szedett a lakosság soraiból. Battavia és Jáva szigetén egy pestiskutató intézet állítottak fel, amely most gyakorlatilag kísérletezik az új szérummal. A szakorvosok egybehangzó véleménye szerint az új szérum százszázalékosan bevált és megelőző védőoltás alakjában abszolút biztonsággal nyújt védelmet a félelmetes járvány ellen.

Megtöltik, hogy életben levő emberek szobrot emeljenek. Bucuresti. Saját tud. Popescu liberális képviselő és kamarai kvezetor parlamenti kezdeményezésű törvényjavaslatot nyújtott be a Ház elnökségének, amely szerint tilos életben lévő egyének szobrot emelni, vagy róla közintézményt elnevezni. Kivételt csak a királyi család tagjai képezhetnek.

Dráma a tengeren. Kopenhágából jelentik: A Pourgoapas francia kutatógőzös hajótörést szenvedett és elsüllyedt. A hajó 30 főnyi legénysége a tengerbe veszett, köztük Charko dr, az expedíció vezetője is. Holttestüket Izlandnál vetette partra a tenger. A szerencsétlenség pontos részletei hiányoznak.

Csütörtökön délelőtt jelentik, hogy a „Pourgois-pas” kutatóhajó szerencsétlenségének még csak most bontakoznak ki a részletei. A kopenhágai francia követ szerint a hajón 40 ember volt. A szerencsétlenségből csak egy tengerész-álliszt menekült meg, akinek az elbeszélése szerint a hajó viharba került, majd felrobbant a kázn s ez okozta a pusztulást. Izland partjaitól nem messze történt a katasztrófa, melynek során hét híres francia tudós is életét veszítette. Eddig 21 áldozatot találtak meg a holttestét.

Vesztett kutyák és vesztett ténák áldozatai Sa-tu-Mare megyében. Saját tud. Berchez községben Takács Sándor gazdálkodó kiskutyát kapott ajándékba, de az állat rövidesen beteg lett. Gazdája sajnálkozva simogatta és a kutya megharapta. Takács nem vette komolyan a harapást. A kutya később eltűnt hazulról, a mezőre ment, ahol Takácsné is megmarta, majd Bonchidai Károlyt, Berkeszi Lajost, Kolozvári Sándornét, Balogh Endrénéét harapta meg. Az eset a csendőrség tudomására jutott, a kutyát lelőtték s a fejét felküldték a clujji Pasteur intézetbe, ahol megállapították, hogy az állat vesztett volt. Erre az összemart embereket a clujji Pasteur intézetbe küldötték. Iadara községben szintén szerencsétlenséget okozott a vesztett kutya. Tohotán György jómódu gazdaember tehenet vásárolt Alig hogy hazavitte, észrevette, hogy az állat nem viselkedik rendesen Kihívatta az állatorvost, aki megállapította, hogy a tehenen kitért a vesztettség. Az állatot azonnal lelővette, a földművest és családját pedig felutaztatta a clujji Pasteurba. Somcuta-Maren Corp Julianna paraszasszonyt marta meg egy vesztettkutya.

Az őszi érettségi vizsgálatokat szeptember 22-re halasztották. Bucuresti. Saját tud. A blaji ünnepek miatt, amelyek az ardeali román tanárok jelentős részének jelen kell lenniük, az érettségi vizsgálatokat keddre, szeptember 22-re halasztották.

Mi az oka egyes postafelügyelők elhelyezésének? Oradea. Saját tud. A közlekedésügyi minisztérium átszervezése folytán az új közlekedésügyi törvény, amely a Monitorul Oficial áprilisi számában jelent meg, ország-szerle megszűntette a postai igazgatóságokat és helyükbe kerületi felügyelőségeket állított fel. Az új törvény az átszervezett kerületi postafelügyelőségek hatáskörét felére csökkentette. A jövőben az egyes felügyelőségek közigazgatási (administratív) munkákat nem végezhetnek, kizárólag ellenőrzést, rovincsolást és technikai munkákat tudhatnak. Az adminisztratív munkákat a bucuresti központi vezérfelügyelőség az élén az egyes megyefőnökségek végzik. Az új törvény szeptember elsején lépett életbe, ami az oradeai postán is több tisztviselői áthelyezést vont maga után. Az oradeai postafelügyelőségen nyert értesülésünk szerint az átszervezés nincs semmi jelentőséggel a közönség számára, mert a posta technikai és hivatali része semmiben sem változott. Ezután is ide kell benyújtani a fellebbezéseket, kérvényeket, amiket a postafelügyelőség hivatalból továbbít a bucuresti központhoz.

A rendőrség elfogta a rablót, amikor le akart ütni egy idős asszonyt. Timișoara. Saját tud. Gritta Ovidius rendőrkvesztornál jelentkezett egy ember, akinek érdekes közönlivalói voltak. Az illető — a rendőrség csak E. I. kezdetűt közli — elmondta, hogy egy idősebb hölgy ellen rablótámadás készült. A hölgy, özvegy Grósz Sándorné, a Prohászka-féle malom lizstlerakatának vezetője. A városban egy Zwick Vilmos nevű jugoszláv szökevény katona tartózkodik, aki megfigyelte, hogy az asszony esténként egy vaskazettában viszi haza az aznapi bevételt. A nyílt utcán meg akarja támadni s el akarja rabolni tőle a kazettát. Miután azonban társra van szüksége beavatta a tervbe E. I.-t, akit a közreműködésről szólított fel. Az utóbbi vállalta is a dolgot, de közben azonban a lekiismerete megsebzte, eljárt a rendőrségen, jelenteni a dolgot. Esti záróra táján a detektívosztály emberei jelentel meg a mondottak alapján a lizstlerakat közelében. A detektívek mindent meg tudtak figyelni. Mint hagyják el a lizstleraktart az alkalmazottak mint zárják le az üzletet s mint távozik az özvegy a kazettával. Nemsokára megjelentek a támadók. Zwick Vilmos hirtelen nekiugrott az asszonynak, öklét már ütésre is felemelte — ebben a pillanatban azonban a detektívek is előugrottak. Egy-kettőre Zwicket kolintották fejbe a földre teperték, úgy ahogy ő azt az asszonnya tervezte. Letartóztatták. Özvegy Grószné — külföldben Grósz Imrénének, a Prohászka-malom igazgatójának édesanyja — kijelentette, hogy támadóját látásból ismeri. Az utóbbi két napon ugyan is igen sokszor jelent meg az üzletben s valam apróságot vett s így helyezni szemlét tartott Zwick azt hitte, hogy az asszony esténként az egész bevételt a lakásába viszi, ughogy negyvenötvenezer leles zsákmányra számított. Kétféle azonban, hogy a lerakatból naponta esti hat óra előtt elvitték a bevételüket pénzt a malomban csak az a pénz maradt az asszonynál, amit ha óráról a záróráig vesz be, ami egész csekély összeg. A rablót vasraverve őrzik és igyekeznek megállapítani a bűnlajstromát. A rendőrségnél ugyanis az a nézete, hogy Zwick egyéb dolgot is elkövetett. Érdekes, hogy ugyszólván ugyanabban az időben, amikor a rablótámadást meghiusította a rendőrség, a város határában három ismeretlen ember tényleg elkövetett egy rablást. A szomszédos Fratelián lakik az önkéntes menő Karsányi János nevű idős kocsiosa, aki most kapta meg félhavi fizetését, ezernegyszázötven lelt Hazatérőben a sötétben hirtelen három ember támadt rá. A földre teperték s elvitték a pénzt Karsányi az ijedségbe belebetegedett.

PUHA ÓLMOT állandóan vesz a Szent László utcában r. t., Oradea, Strada Regele Carol No. 5

UTUNK

A lelki élet havi folyóirata

Szerkesztő: Dr. Czapik Gyula :: Korda R. T. Budapest kiadása.

Megrendelhető könyvosztályunknál.

Ara egész évre portóval együtt: 175 Leu.

Kérjen mutatványszámot könyvosztályunktól.

* Főfájás, rosszullét, idegesség, hypochondriás állapotok gyakran a legrövidebb idő alatt megszűnnek, ha bélműködésünket reggelenként fél pohár természetes „**Ferenc József**” keserűvízzel rendszerben tartjuk. Az orvosok ajánlják.

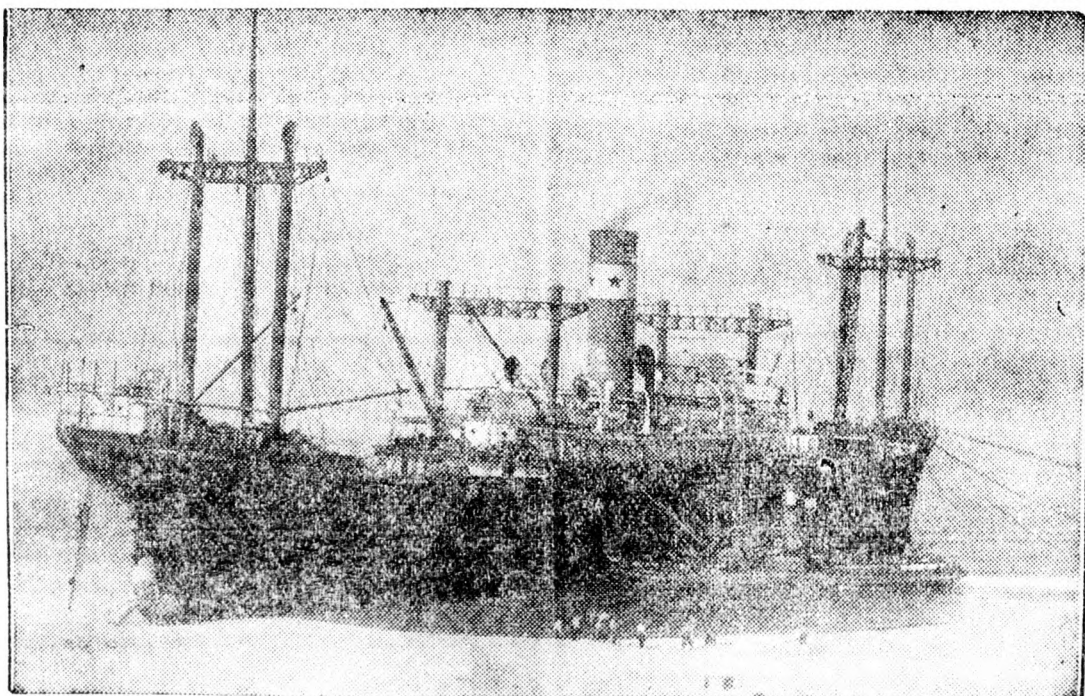
Gaal Franciska megkeresztelkedik. Budapestről jelentik: Péntek délután megjelent a pesti izraelita hitközség rabbi-hivatalában Gaal Franciska, aki bejelentette dr. Groszmann Zsigmond főrabbi előtt, hogy elhagyja a zsidó hitet. A rabbi hivatal vezetője hideg udvariassággal tudomásul vette a bejelentést, de megkérdezte, hogy vajon mi az oka a vallásváltoztatásnak. A művésznő kitérését házasságkötésével indokolta meg. Gaal Franciska egy év előtt már el akarta hagyni szülei vallását, akkor azonban a család elhatározásától.

Zogu albán király beteg. Tiranából jelentik: Mint az albán táviratiroda jelenti: Zogu király maláriában könnyebben megbetegedett.

Üzemben a cugiri fegyvergyár. Cugir. Saját tud. A már tíz év előtt felépített, de ezideig üzemen kívül állott óriási modern fegyvergyár most üzembe került, egyelőre néhány száz munkással, ahová a mérnökök és szakmunkások Csehszlovákiából jöttek. Viszont teljesen lebontják egész végig a régi, híres vasgyárat, hogy annak helyére is egy új gyárat építsenek. Bámulatos gyorsasággal tűnnek el a föld színéről a kőből s tűzálló téglából épült nagy kemencék s óriási kémények s már csak egy ócska kőkerítés sejteti, hogy valamikor ottan is volt élet. Egyedül a még jó karban levő igazgatósági épületet hagyták meg, melynek irodahelyiségeit most lakásoknak használják s az ott volt egész személyzet a község alatt levő fegyvergyári irodákba került.

Vitorlás taligák. Nálunk csak a közönséges, embertöltő, egykerektű taliga ismeretes. Ennél a súlynak tetemes része a taligát toló ember karjaira nehezedik s csak kisebb része a kerékre. A sanghaji kikötő furfangos eszű népe ügyes ötlettel könnyítette a dolgán. A mi taligánkon az egész tehernek a helye a keréken innen van; a kínai ezt a helyet kétoldalt, a kerék felé előre meghosszabbítja és a kerék tengelyéhez erősíti. Így a tehernek nagyobb része természetesen ilymódon kétoldalt behagyott kerékre hárul. A probléma egyik része, a teher könnyebbé tévése ezzel meg is van oldva. Most, hogy még az előrehaladás is könnyebb legyen, fogja magát és a taliga tetejére vitorlát feszít, teljesen olyant, mint a halászbarkáké, amelyek a Jangce vizét szelik Sanghajnál, azaz a „tengertől fölfelé”. Érdekes látvány, amint az eseten, nagyalakú, jól megterhelt taligák dagadó vitorlakkal sietnek előre, nyomukban a szaladó copfos tulajdonosai.

Hat tanuló egy osztályban. Timisoara. A római katolikus, magyar tannyelvű gimnáziumban az új iskolaévben feltűnően kevés a tanulók száma. Aminek az az oka, hogy az iskolától tudvalevően a nyilvánossági jogot megvonták. Azután, amikor a tanulók állami bizottság elé kerültek, javarészüket megbukott a pótvizsgán is. Így most olyan osztály is van, amelynek mindössze hat tanulója van. Az első osztályban harmincöt, a másodikban huszonhárom, a harmadikban már csak kilenc s végül a negyedikben hat tanuló van mindössze.

Nyolc hónapig a szárazon

Az „Adrar” nevű francia gőzös nyolc hónappal ezelőtt partnak futott s a szárazföldről csak a napokban sikerült óriási munkával ismét a vízbe vontatni.

Érdekes postabélyegeket bocsájtanak ki a Kisantant államai. Bucuresti. Saját tud. A Curentul értesülése szerint szó van arról, hogy a kisantant államai postabélyegeket bocsájtanak ki egymás államfőinek és egymás fővárosainak képeivel. Így Románia bélyegeket bocsát ki Benes és Pál régensherceg képmásával, valamint Prága és Belgrád látképeivel.

Aki „feleslegessé teszi a tehenet”. Bécsből jelentik: Graham Sidney dr., a newyorki feltalálók klubjának jelenleg Bécsben tartózkodó elnöke elmondotta, hogy a vezetése alatt álló klubnak 78.000 tagja van, ezek az utóbbi tíz év folyamán 2.300.000 új találmányt nyújtottak be a klubnak. A klub szakértői jelenleg két nagyjelentőségű találmányt tanulmányoznak. Egy oklahomai farmer vegyész-fia olyan új találmánnyal dolgozik, amely „feleslegessé teszi a tehenet”. Ez a vegyész ugyanis eljárást talált fel, amellyel a főből vegyi uton tejet lehet előállítani. Egy másik vegyész azt állítja, hogy sikerült feltalálnia a vegyi uton előállított élelmiszert. Allitóltag tud vegyi uton húst és tojást készíteni. Az ellenőrző vizsgálat befejezése után mind a két találmányt a jövő évben New Yorkban tartandó nemzetközi feltalálók értekezletre is terjesztik.

A rendőrautó Clujon nekiment egy fogatnak és két ember súlyosan megsebesült. Cluj. Saját tud. Ma csütörtökön délelőtt 11 és 12 óra között a pályaudvarhoz vezető Regele Ferdinánd-uton súlyos autószerencsétlenség történt. Nagy sebességgel haladt az uton a rendőrség 667. számú autója, melyen Sociu Ioan sofőr és Rotariu Joan detektív ültek. A vágatató autó egyszerre csak nekirohant egy kétfogatú kocsinak. Az egyik ló összeesett és kimmult, a kocsis rudja pedig nekivágódott az autó kormányának s onnan a sofőr mellének. A kormányrud elgörbült. A sofőr még próbált kormányozni, de nem sikerült, hanem a gép nekiszaladt egy kapunak, ahol azután a motor leállt. A sofőrt a sebészeti klinikára szállították, aki mellében kívül koponyalapi törést is szenvedett és állapotja válságos. De hasonlóan nagyon súlyos a detektív állapota is, aki a gyomrán kapott sérülést és a közeli református kórházba vitték s ott vették ápolás alá. Az összehajlítást az okozta, hogy a rendőri autó túlszabesen hajtott s váratlanul eléje került kocsis elől már nem tudott kitérni.

Jódy Károly szintársulata Huedinbe, Dejre, Aiudra és Turdára megy. Haromhetes fényes anyagi és erkölcsi sikeres szezon után, most fejezte be Jódy Károly elsőrendűen megszervezett társulata az előadásait Salontán. Külön érdekessége volt a bucsu előadásoknak Jódy Károly saját szerzeményű daljátéka az Őszi rapszódia, amely hatalmas sikerrel három zsufolt házat vonzott. A társulat tagjai: Balogh Julia, Jancsó Joli, Varga Ili, Juhász Jolán, Beck Rózi, Kemény Juci, András Lili, Tarsoly Ica, Derecskei Juci, Tassi Böske, Horváth Ila, Kerekes Mimi, Szentés Ferenc, Lukács Ede, Stoll Béla rendező, Juhász János, Végh József, Simon László, Szepesi Sándor, Jódy Károly, Kellán Sándor, Hegedűs Zsigmond, Reviczki Ferenc, karmester: Bornemissza Andor, Bornemisszáné, Csató Elek, a zenekar tagjai. Jódy társulata a nagyszerű salontai szezon után Huedinre, Dejre, Aiudra és végül három hónapra idényre Turdára megy. Mindenütt nagy érdeklődés várja a kitűnő társulatot.

A satumarei gyümölcs- és borkiállítás nyertesei

Satu-Mare. Saját tud. A Mezőgazdasági Kamara nagyszabású gyümölcs és borkiállítást rendezett a református főgimnázium tornatermében amit dr. Ardelean Octavian prefektus nyitott meg, a Mezőgazdasági Kamara nevében dr. Pogatiás János volt prefektus, kir. közjegyző, a kamara elnöke üdvözölte a megjelenteket s fejtegette ki a kiállítás jelentőségét.

A kiállításon a gyümölcsök mellett, azok fel dolgozását s a befőzés minden módját is ismer tetik. A bírálóbizottság arany, ezüst és bronz érmeket, valamint díszoklevelet és nemesített oltványokat osztott ki a kiállítók között.

Aranyérmet nyertek: A satumarei Mezőgazdasági Kamara, Eprof Atanaziu, a seini állam pincészet vezetője, Nagy P. Calincov, a növény védelmi tagozat vezetője, Mezey Béla, Unger Lujza, Nilval Sándor, dr. Werner Jenő, Ember Géza Tóth Imre (Halmeu), Pop Sándor alispán, aki a bírálóbizottság szerint a legszebb Jonathan almákat állította ki. Ezüst érmet nyertek: Kásoni Edgár (Berchez), Rákoci Filip Sándor Heilbrun Sándor (Danesti), Merciu György (Bucium), dr. Banner Antal, Breztkó János, dr. Antal László, dr. Jakó Endre, a satumarei római katolikus zárdai intézősége, Meghi András, Doros Sándor közjegyző, Muresan Grigor, dr. Kőlcse Ferenc, Caba Laura (Seini), Oláh József, Tódo Teodor, Hajnal Gábor, dr. Pop György, Schvenner Richard, dr. Dobosi Endre, Nadas Lajos Chile Teofil, Varlan Constantin (Halmeu), dr. Köves Miklós, a bicsadi görög katolikus kolostor intézősége. Bronzérmet nyertek: dr. Olsavszky Gyula, Avram János (Bucium), Ursu Ioan, Tótl László (Ville Apa), Papp Árpád, Kürthy Károly (Halmeu), Segl Simon (Beltiu), Molcsányi Gábor, Berger Lajos, a lautmagharausi legerők kezelősége, dr. Pop Mihai (Coas). Dícséret okiratok kaptak: Ioan Pop Dan, a CAPS kirendeltsége Maries János (Bucium), Rat Agoston (Remetea), Bucu Silviu, Brüder Testvérek (Seini), az Agrari egyesület Baia Mare.

Nemesített oltványokat kaptak: Kulcsán Miklós, Pop Emil (Remetea), Petrás György (Valeni), Maries János (Bucium), Fetkás János (Miresul Mare), Indre György, Indre István, Achin János (Bucium), Sfara György, Bocu Silviu, Der csényi Kálmán, Darabán János, Farkas János Györi Károly, Székely Sándor, Lengyel László Sabin Konstantin, Fábian Elemér, Zamfirescu Miklós, Kürthy Károly, Lupán János (Grosi), Pop György, Izák Ferenc (Orasul Nou), Pancsiu Miklós (Negresti).

SPORTHIREK

Tilea az arányszám szerinti összeállítását javasolta a román-magyar labdarugómérkőzésre

Bucuresti. Saját tud. Tilea, a futball szövetség elnöke szerda este értekezletet tartott a válogató bizottsággal az október 4-én Bucurestiben megtartandó román-magyar válogatott mérkőzés előkészítése céljából. Tilea kifejezte azon óhaját, hogy a román válogatottat a szövetségi elnökség által már régebben megállapított nyolc plusz három arányszám szerint állítsák össze, vagyis a román válogatottban nyolc román nemzetiségű játékos mellett három-három kisebbségi játékos legyen.

A Curentul fontos román érdekek mondja Tilea óhajának teljesítését, mert ha legyőznek minket — írja — nem olyan nagy baj, de ha győzünk, akkor büszkén állíthatjuk, hogy Románia legyőzte Magyarországot.

A footbollsövetség tegnap esti, elnöke tanácsulésen egyébként elhatározta, hogy a válogatott mérkőzésre a következő bírókat javasolják a magyaroknak: *Hagiopulos* (görög), *Vasilievici* (jugoszláv) és *Langenus* (belga).

Juhász helyett Gain játszik az Északi Liga csapatában. Oradea. Saját tud. Az Északi Liga csapatába Juhász, a CAO kiváló középfedezete is be volt állítva. Juhász azonban lemaradt, a mérkőzést így helyette Pop Zorila szövetségi kapitány Gaint jelölte ki.

Popperné nyerte a fővárosi tenniszbajnokságot. Bucurestiből jelentik: A fővárosi tenniszbajnokságain a női egyes döntőjét Popperné nyerte, aki 1:6, 6:1 arányban győzte le Wertheimnét. A férfipáros középdöntőjében Caraulis 5:7, 6:3, 6:2, 6:3 arányban győzött Hamburger ellen. A vegyespáros elődöntőnek tovább két eredménye: Popperné, Hamburger—Baatz, Berezdek 7:5, 6:4, Barabassy, Pusztay—Gábor, Schmidt 6:2, 6:0. Középdöntő: Ronocca, Réti—Barabassy, Pusztay 9:7, 3:6, 6:2.